

**2019 – ANUL TRIBUNIȘTILOR (XII): bancherul regilor și podul cu lanțuri -
aventura central-europeană a aromânilor în Imperiul Habsburgic
– Valahii, binefăcătorii elenismului!**

**Valahii au fost - de 50 de ani -
binefăcătorii elenismului**

1808 1873 Andrei Șaguna

1856 1783 Gheorghe Sina

1810 1876 Georg Simon de Sina

1805 1870 Eftimie Murgu

Leul cu stema familiei Sina

„bancherul regilor”, care a finanțat „podul cu lanțuri” din Budapesta, făcând donații Academiei Ungare de Științe și Conservatorului din Budapesta

Oierul Vlah

Podul cu lanțuri Budapesta

Simbolul emancipării ungarilor

Aromânii deținători ai marilor averi din Europa

șagunism - tribunism - sămănătorism

Prin cultură la putere!

2019.EU

Despre sosirea aromânilor în centrul Europei, în sec. al XVIII-lea, după începutul distrugerii orașului Moscopole, aflăm de la Pouqueville care relatează (după consultarea arhivei consulilor Franței din Epir), evoluția relațiilor comerciale cu ale negustorilor aromâni: «„Negustorii francezi au conceput proiectul de a forma un antrepozit la Metsovo, în Pind. Instalați astfel în mijlocul vlahilor din această regiune, ei n-au întârziat să le inspire o încredere atât de mare, încât aceștia n-au mai vrut să trateze decât cu ei (cu francezii) expedierea stofelor lor în străinătate. De atunci, de la contactul cu megalovlahiții (locuitorii Vlahiei Mari din Tesalia) și ianioții (locuitorii Ianinei), datează obiceiul ca drapelul nostru să fluture pe navele transportând mărfurile pe care ei le expediau la Messina, Ancona, Ragusa, Trieste și până în Sardinia”. Dacă Italia și mai ales Veneția constituie principala direcție a comerțului aromân în secolul al XVII-lea și începutul celui următor, întâlnim mențiuni de caravane care mergeau pe uscat în Germania și în Austria. Exporturile vlahilor constau în lână și țesături din lână (...), la care se adăugau pielăriile (...), mătășurile, muslinele, apoi smoală, cafea, ceară, tutun și ulei. Importurile constau mai ales din țesături fine: postav, catifea, brocatelle, mătăsuri, obiecte din sticlă, majolică, hârtie, cărți, arme, metale, indigo, zahăr, lemn din Brazilia. Începând cu mijlocul secolului al XVIII-lea asistăm la o schimbare spectaculoasă a direcțiilor comerțului aromânilor și levantinelor în general. Noile taxe vamale fixate de Veneția asupra importurilor din Imperiul Otoman au dus la ruina mai multor case de comerț din

Moschopole, Siatîște, Ohrida și Moloviște. În consecință, acești comercianți s-au decis să abandoneze comerțul maritim cu Durazzo și au inaugurat o nouă direcție pe cale terestră spre Belgrad, Ungaria, Austria și Germania. Acolo se află, după 1750-1760, începutul aventurii central-europene a aromânilor în Imperiul Habsburgic, (...) ».

Istoricul Neagu Djuvara dezvăluie ascensiunea unor mari familii de aromâni care au cunoscut o ascensiune spectaculoasă în imperiu și care au avut o influență considerabilă la curtea imperială vieneză, explicându-se astfel sprijinul pe care aromânii l-au avut din partea împăraților Austriei. În lucrarea „**Aromânii-Istorie. Limbă. Destin.**”(1996), Djuvara prezintă familia Sina, baronul **Gheorghe Simeon de Sina**, cunoscut și ca **Georg Simon Freiherr Sina von Hodos und Kisdia**, fiind unul din cei mai renumiți bancheri din Austria, considerat cel mai bogat om din imperiu, după Rothschild. Reproducem: «Pentru Sina ca și pentru Rothschild, „**marele salt înainte**” pare să fi fost Blocusul continental impus de Napoleon sau mai bine zis arta de a ocoli blocusul. Sina și alți negustori aromâni obținuseră atunci de la Pasvan-Oglu, șef de bandă devenit pașa din Vidin, dreptul de a tranzita bumbac din Turcia spre Austria, realizând mari beneficii. Celălalt potentat din Balcani, Ali Pașa din Ianina, apare de asemenea ca un partener privilegiat al lui Simon Sina. Chiar s-a insinuat că și-ar fi însușit fondurile secrete ale pașei după căderea și execuția lui. Fiul lui Simon, George Simon Sina a fost admis în 1818, de împăratul Franz I, în nobilimea ungară după ce a achiziționat două mari domenii ungare. În 1822 a fost făcut baron. Ascensiunea acestei familii își atinge apogeul la a treia generație, cu cel de al doilea fiu al lui George Simon Sina, Simon George (Viena 1810-1876) care era deținător al uneia dintre cele mai mari averi din Europa. Intrat în 1836 în Camera Magnaților din Ungaria, el posedea la sfârșitul vieții sale, în statele Habsburgilor și în Țara Românească, 99 de domenii, totalizând peste 100.000 de hectare. În domeniul bancar, îl găsim apropiat de cabinetul din Sct. Petersburg, împotriva Rothschild-ilor. La Budapesta, el este acela care a finanțat construirea podului suspendat pe Dunăre care poate fi văzut și astăzi. A făcut donații Academiei Ungare de Științe și Conservatorului din Budapesta. Nu și-a uitat patria de origine, devenită regatul Greciei. Între altele, el înființează, dotându-le bogat, Observatorul și Academia din Atena (aproape de Academie – clădire neoclasică construită de Hansen, vienez de origine daneză – una din străzile din centrul Atenei poartă azi numele său). Recunoscătoare, Grecia îl numește ministrul său la Viena, München și Berlin. Această generozitate față de Grecia, familia Sina o împarte de fapt cu alte familii bogate de origine aromână. De pildă familia Averoff, pentru a nu uita decât pe cea mai ilustră. Aceasta l-a determinat pe Victor Bérard, celebrul profesor de la „École des Sciences Politiques” din Paris să spună” „**Valahii au fost, de 50 de ani, binefăcătorii elenismului.** Aproape toate monumentele din Atena, Academia, Observatorul, Polytechnion, etc, au fost construite de valahi. Aproape toți donatorii celebri, ale căror donații și cadouri au sprijinit statul și comunitățile grecești, sunt de rasă valahă: **baronul Sina este un valah din Moskopolis; Dunbas e valah din Mikulița; Tușiță, Sturnari, Averoff sunt valahi din Mețovo**”(Bérard, 1897: 239-240). Rămas fără descendență masculină, Simon George Sina va viza, cel puțin, foarte sus pentru cele patru fiice ale sale: va căsători două dintre ele cu coborâtori din domni fanarioți – un Ipsilanti și un Mavrocordat -, a treia fiică, cu purtătorul unui mare nume austriac, contele de Wimpffen; în fine, ultima dintre fete, cu ducele de Castries, și aceasta va deveni astfel cumnata unui viitor președinte al

Republicii Franceze, mareșalul de Mac-Mahon! Acești gineri de familii atât de înalte au avut grija – cel puțin cei doi occidentali – să risipească cât ai bate din palme superba zestre a soțiilor lor.»

Când vizitați Bupadesta vizitați „Podul cu lanțuri” sau podul „Széchenyi”; considerat una din minunile ingineriei în 1849, el a primit numele contelui István Széchenyi”, inițiatorul construcției, Gheorghe Sina, supranumit „**bancherul regilor**”, fiind omagiat - prin cele două mari basoreliefuri de aramă aplicate pe pilonii de la capetele podului – pentru finanțarea podului și extinderea proiectului din fondurile lui personale. Podul este apreciat ca un simbol al emancipării naționale și al progresului, fiind considerat unui din cele mai frumoase monumente industriale ale Europei.

Câți unguri și români știu că acest pod este prima legătură permanentă dintre vestul și estul capitalei? Știți că prin realizarea acestui pod s-a rezolvat trecerea Dunării cu bacul între Pesta, care era dominată economic și social – în sec. XIX-lea - de comunitatea macedo-românilor (prin familiile Sina, Grabovschi, Gojdu și altele) și Buda - orașul de pe malul vestic al Dunării, care din evul mediu și până în secolul al XIX-lea era populat, în principal, de meșteșugari germani?

Din aceleași generații de aromâni, în 1805 s-a născut la Rudăria, viitorul jurist și profesor de filozofie, revoluționarul **Eftimie Murgu**, tatăl său fiind Simu Murgu, ofițer în regimentul român de graniță, iar mama Sumbria Pungilă, originară tot dintr-o comună grănicerească. După „școala trivială” la Caransebeș și liceul piariștilor din Seghedin - unde i-a avut colegi pe Damaschin Bojincă și pe viitorul patriarh sârb revoluționar Rajasics - în perioada 1826-1832, îl găsim la Budapesta, unde ia diploma de avocat, iar în 1834 doctoratul în drept.

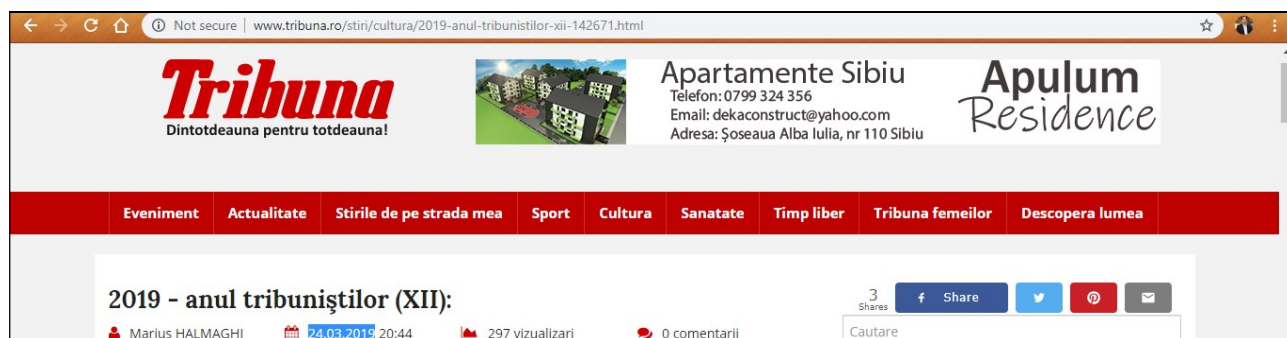
Nu trebuie neglijat că în timpul studiilor a fost instructorul contelui Eszterházy P. în timpul călătoriilor de studii în Anglia, Franța, Germania și Italia, el cunoscând limbile țărilor vizitate!

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xii-142671.html>

Not secure | www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xii-142671.html

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Apartamente Sibiu
Telefon: 0799 324 356
Email: dekaconstruct@yahoo.com
Adresa: Șoseaua Alba Iulia, nr 110 Sibiu

Apulum
Residence

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2019 - anul tribuniștilor (XII):

Marius HALMAGHI 24.03.2019 20:44 297 vizualizari 0 comentarii

3 Shares f Share t p e

Cautare

În: Tribuna, 24 martie 2019